

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

معاونت پژوهشی

کمیته تحقیقات دانشجویی

پرسشنامه طرح تحقیقاتی دانشجویی

نام و نام خانوادگی مجری/مجریان : محمد حسین مافی – نازنین مجیدی راد

استاد راهنما: جناب آقای حسین رفیعی

دانشکده : پرستاری مامایی

عنوان طرح (فارسی) : ارزیابی رفتار حرفه ای و عملکرد نسبت به کدهای اخلاق پرستاری در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قزوین در سال ۱۳۹۶

عنوان طرح (انگلیسی):

Evaluation of Professional Behavior and Performance about Nursing Ethic Codes among Nursing Students of Qazvin University of Medical Sciences, 2017

۱-۲ نوع طرح :

بنیادی – کاربردی ***

کاربردی ***

بنیادی *

پرستاری به عنوان یک حرفه رو به رشد در حال طی کردن مسیر حرفه ای شدن می باشد . روند حرفه ای شدن در پرستاری توسط نایتینگل آغاز شد (۱). که رفتار حرفه ای جزئی از حرفه ای شدن پرستاران و از مفاهیم اساسی و بنیادی در رشته ی پرستاری است (۲). از نظر صاحب نظران، مسیر تکامل حرفه ای که منجر به بروز رفتاری حرفه ای در پرستاران می شود هموار نیست و جهت نیل به این هدف، باید عوامل مؤثر در این فرآیند شناسایی و برای رسیدن به معیارهای حرفه ای شدن تلاش کرد (۳). عوامل بسیاری ممکن است در رفتار حرفه ای پرستاران موثر باشند (۴). این عوامل ناشی از تعامل فرد است که شامل محیط کار و روابط میان فردی و همچنین فرهنگ و زمینه های فرهنگی می شود (۲). و همچنین حرفه ای شدن در این پروسه بستگی به عوامل فردی و سازمانی بسیاری که در زندگی اتفاق افتاده است دارد (۵). در کنار شناخت عواملی که منجر به حرفه ای شدن پرستار و درنهایت بروز رفتاری حرفه ای می شود، شناخت رفتار حرفه ای و تاثیر آن بر کار پرستاری نیز اهمیت دارد. که یکی از وظایف اساسی پرستاری حرفه ای که بعنوان بروز رفتار حرفه ای به شمار می رود، مراقبت بالینی از بیماران است، که مهم ترین مسئله برای سازمان های بهداشتی می باشد (۶). رفتار حرفه ای پرستاری، رعایت استانداردهای رفتاری ویژه در ارایه مراقبت های پرستاری از بیماران در جهت بهبود عملکرد پرستاری است .پرستار باید استانداردهای رفتار حرفه ای و اصول حرفه ای را که به طور ذاتی در ارائه مراقبت وجود دارند، به کار بندد (۷). بنابراین اقداماتی در جهت ارتقاء رفتار حرفه ای پرستاران می تواند زمینه ارتقای کیفیت خدمات به وسیله آنان را فراهم نموده که خود به افزایش بهره وری مراکز درمانی و احتمالاً ارائه خدمات ایمن تر منجر خواهد شد (۸). ارائه رفتار حرفه ای سوی پرستار و آگاهی امری مهم می باشد که انتظار می رود رفتارهای حرفه ای در طول تحصیل در دانشکده و در طول مراقبت از بیمار شکل گیرد پس باید از دوران تحصیل پرستاران مورد توجه قرار گیرد (۹) و همچنین بخش مهمی از رفتار حرفه ای پرستاران در دوران دانشجویی و از طریق آموزش و یادگیری شکل می گیرد که این موضوع اهمیت پرداختن به موضوع رفتار حرفه ای در میان پرستاران مخصوصاً دانشجویان پرستاری دوچندان می کند (۳).

همانطور که می دانیم بروز یک رفتار بدلیل آگاهی از اصول و مبانی از قبل آموخته شده می باشد که منجر به آن رفتار می شود. در پرستاری با توجه به وجود کدهای تعیین شده برای عملکرد مناسب می توان وجود این کدها را برای بروز یک رفتار حرفه ای ضروری دانست یا از طرفی دیگر می توان بین این کدها که برای عملکرد مناسب پرستار تعیین شده و رفتار ارائه شده توسط پرستار یک ارتباط تنگاتنگی کشف نمود. که این کدها همان کدهای اخلاق حرفه ای می باشند که منجر به یک رفتار حرفه ای از سوی پرستار می شود. از آنجا که پرستاران بزرگترین گروه ارائه کننده خدمات در سیستم درمانی هستند، تاثیر بسزایی بر کیفیت مراقبت بهداشتی، درمانی دارند و رعایت موازین اخلاقی عاملی مؤثر برای بهتر شدن عملکرد پرستار در ارائه مراقبت با کیفیت خواهد بود (۱۰) نیز با توجه به اهمیت مساله اخلاق در فعالیت های کارکنان بخش سلامت و همچنین نظر به این که پرستاران نسبت به سایر حرفه های مراقبت بهداشتی، ارتباط بیشتری با بیماران و همراهان دارند و در عملکرد مراقبتی روزانه خود با موقعیت های اخلاقی پیچیده ای مواجه اند (۱۱). هرچند رعایت اخلاق در همه مشاغل با اهمیت است اما در حرفه پرستاری این موضوع ضرورت

بیشتری دارد. رفتار معنوی و توأم با مسئولیت پرستاران، نقش موثر در بهبود بازگشت سلامتی بیماران دارد. بنابراین می توان ادعا کرد که حرفه پرستاری بر پایه اخلاق استوار است (۱۲). ماهیت ذاتی پرستاری، احترام به حقوق انسان ازجمله حقوق فرهنگی، حق زندگی و انتخاب احترام به شان رفتار با احترام است (۱۱). پرستاران در جایگاه ارائه خدمات فعالیت های خود را بر اساس ارزش های مشترکی بنا می نهند که معمولاً این ارزش ها در کدهای اخلاق حرفه ای منعکس می گردد. بر اساس کدهای اخلاق پرستاری، اولین مسئولیت حرفه ای پرستاران اهمیت دادن به نیازهای بیماران و فراهم کردن محیطی است که به ارزش ها، عقاید، حقوق و کرامت آن ها ارزش گذاشته شود (۱۳). کدهای اخلاق حرفه ای و تفاسیر و برداشت هایی که از آن می شود در کنار یکدیگر چارچوبی را فراهم می نماید که به واسطه آن پرستاران می توانند دست به تصمیم گیری زده و مسئولیت های حرفه ای خود را به نحوی شایسته و مطمئن به جامعه و سایر اعضای تیم بهداشتی و به حرفه خود ارائه نمایند. پایندی به اصول کدهای اخلاق حرفه ای پرستاری، پرستاران را مسئول و متعهد می کند تا با عمل براساس استانداردهای حرفه ای سلامت و رفاه بیماران را در مرکز توجهات خود قرار داده و در تمام مراحل زندگی خود و در هر زمان برای حفظ و ارتقاء شان و منزلت حرفه ای خود تلاش کنند. مهمترین دلایلی که موجب شده تا اخلاق حرفه ای جایگاه خاصی در حرفه پرستاری داشته باشند برخورد پرستاران با افرادی است که از نظر جسمی و حتی روانی دارای درجاتی از آسیب پذیری هستند به علاوه اکثر بیماران آشنایی کافی با مراقبت های درمانی ندارند و از این نظر نیز تاحد زیادی وابسته به کارکنان درمانی می باشند (۱۴).

داشتن عملکرد اخلاقی یکی از مولفه های اصلی ارائه مراقبت با کیفیت و شایسته به مددجویان می باشد و لازم است پرستاران در جایگاه های مختلف ارائه خدمت، فعالیت های خود بر اساس ارزش های مشترک و واحدی بنا نهاد نهند. که بیانگر تعهد و التزام آنان به جامعه و حرفه پرستاری باشد (۱۵). این مفاهیم در قالب کدهای اخلاق حرفه ای به عنوان منبعی جهت تصمیم گیری و عملکرد اخلاقی پرستاران قرار گرفته و بعنوان یک استاندارد اخلاقی موجب یک پیکره منسجم حرفه ای گردیده اند. کدهای اخلاقی اصل و پایه ای برای دانش اخلاق پرستاری بوده و به نظر می رسد با وجود چالش های فراوان موجود در سیستم های نوین مراقبت سلامت، به کدهای اخلاقی بیش از هر زمان دیگر جهت قابل اجرا بودن نیازمند هستیم (۱۶). بنابراین پرستاران اخلاقی افرادی هستند که نسبت به کار خود تعهد و پاسخگو بود و محیط کاری مناسب، محیطی است که علاوه بر داشتن ساختار و نظم، پرستاران را به دانشستن ایده های اخلاقی تشویق می نماید. و کدهای اخلاقی، ارزش های اخلاقی در محیط های علمی و بالینی هستند که جزئی از برنامه آموزش پرستاران بوده و نشان برجسته حرفه پرستاری می باشند (۱۷). عملکرد اخلاقی و توجه به منفعت بیمار موجب بروز واکنش های روان شناختی مثبت در پرستاران مثل احساس رضایت، افزایش انگیزه و حس شایستگی می شود و برعکس. امروزه در پرستاری دنیا این با تعریف و تدوین کدهای اخلاق حرفه ای نمود یافته است که اساس آن توجه به مقولات انسانی و اخلاقی در برقراری ارتباط بین پرستار و بیمار در جهت ارائه خدمات مراقبتی است. براساس تعریف انجمن پرستاری امریکا، پرستاران باید فعالانه بر اساس کدهای اخلاقی عمل نمایند تا بتوانند تامین کننده مراقبت های مطلوب در فآیند تصمیم گیری بالینی باشند (۱۸).

ترویج اصول حرفه ای از طریق تاکید بر آموزش مبانی اخلاقی، تنها راه اعتماد مردم به حرف گروه پزشکی است در رشته پرستاری که نقش تعیین کننده ای در درمان بیماران دارند، این مساله اهمیت بالاتری دارد. سنگ بنا و اصل اصیل در انجام مراقبت های پرستاری، تربیت پرستارانی است که واجد اخلاق حرفه ای باشند. اهداف و ارزش های مشترک می توانند در قالب کدهای اخلاق حرفه ای به عنوان منبعی جهت تصمیم گیری و عملکرد اخلاقی پرستاران قرار بگیرد. در واقع هدف از تدوین کدهای اخلاق حرفه ی پرستاری تنظیم یک استاندارد مورد انتظار برای فعالیت های پرستاران، آگاه کردن جامعه از این استاندارد ها و ایجاد یک پیکره منسجم حرفه ای است(۱۹).

همانطور که در فوق ذکر گردید اهمیت دو موضوع رفتار حرفه ای و عملکرد نسبت به کدهای اخلاق حرفه ای در پرستاران حائز اهمیت می باشد. و از طرفی دانشجویان پرستاری هم جزئی از جامعه بزرگ پرستاری محسوب می شوند که آینده نظام سلامت جامعه به آنان بستگی دارد. لذا ضروری است که رفتار حرفه ای و عملکرد نسبت به کدهای اخلاق پرستاری از مبدا آموزش رفتار و اخلاق پرستاری، یعنی دانشکده های پرستاری پایش شود تا مشخص گردد در چه ابعادی دانشجویان ضعف دارند تا مدیران پرستاری در آن ابعاد آموزش های کامل تری را ارائه کنند. در نتیجه سنجش رعایت رفتار حرفه ای و عملکرد نسبت به کدهای اخلاق پرستاری به عنوان منبعی جهت تصمیم گیری و عملکرد دانشجویان پرستاری به عنوان کارکنان آینده ی سیستم خدمات بهداشتی درمانی امری ضروری است. از این جهت پژوهشگران این پژوهش تصمیم دارند طی پژوهشی رفتار حرفه ای و عملکرد نسبت به کدهای اخلاق پرستاری را در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قزوین مورد ارزیابی قرار دهند.